

NORGES HØYESTERETT

Den 14. februar 2014 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Matningsdal, Stabel og Bergsjø i

HR-2014-00325-U, (sak nr. 2014/99), straffesak, anke over dom:

A (advokat Gunnar Øystein Helgevold)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

avsagt slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens dom i sak om domfellelse for overtredelse av straffeloven § 200 første ledd.
- (2) A, født 24. oktober 1993, ble 28. februar 2013 tiltalt for overtredelse av straffeloven § 192 første ledd bokstav b jf. fjerde ledd første straffalternativ. Tiltalebeslutningen hadde følgende grunnlag:

"Natt til søndag 29. april 2012 på Comfort Hotel i Xveien ... i Y, førte han en eller flere fingre inn i skjeden til B og/eller førte sin penis mot hennes underliv, til tross for at hun sov og/eller var ute av stand til å motsette seg handlingen på grunn av beruselse."
- (3) Stavanger tingrett avsa 11. juni 2013 dom med slik domsslutning:
  1. A, født 24.10.1993, frifinnes.
  2. A, født 24.10.1993, frifinnes for kravet på oppreisningserstatning."
- (4) Dommen er enstemmig.
- (5) Påtalemyndigheten anket frifinnelsen til Gulating lagmannsrett som 19. desember 2013 avsa dom med slik domsslutning:
  1. A, født 24.10.1993, dømmes for overtredelse av straffeloven § 200 første ledd, til en straff av fengsel i 6 - seks - måneder.

2. **A dømmes til å betale oppreisning til B med kr 80 000,- kroneråttitusen - innen to uker fra dommen er forkynt."**

- (6) Lagmannsrettens flertall fant ikke vilkårene for domfellelse etter straffeloven § 192 fjerde ledd oppfylt. Lagmannsretten fant det derimot bevist at forholdet ble rammet av straffeloven § 200 første ledd om seksuell handling. Med unntak for den ene meddommeren fant lagmannsretten det bevist at det forelå seksuell omgang i form av at A hadde ført finger inn i fornærmedes skjede og hadde foretatt støting av penis mot hennes kjønnsorgan, og at dette hadde pågått over en viss tid. Den ene meddommeren fant det ikke bevist at A hadde hatt noen finger inne i fornærmedes skjede.
- (7) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder lagmannsrettens saksbehandling, straffutmåling og det sivile kravet.
- (8) Anken over saksbehandlingen er begrunnet i at domsgrunnene under skyldspørsmålet er mangelfulle, noe som må føre til at dommen oppheves, jf. straffeprosessloven § 40 jf. § 343 andre ledd nr. 8. Grunnlaget for dette er at flere springende punkter står uforklart. Lagmannsretten har ikke drøftet tvilsmomentene og har utelatt en rekke relevante forhold av sentral betydning som tingretten baserte den frifinnende dommen på.
- (9) Subsidiært er det anket over straffutmålingen. Det anføres at den utmålte straffen er for streng. Videre anføres det at oppreisningsbeløpet er for høyt.
- (10) *Påtalemyndigheten* har tatt til motmæle, og anfører at det ikke foreligger feil ved lagmannsrettens saksbehandling. Den utmålte straffen er heller ikke for streng.
- (11) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker:
- (12) Spørsmålet for ankeutvalget er om anken skal fremmes til ankebehandling, jf. straffeprosessloven § 323. A ble i tingretten frifunnet for forbrytelse mot straffeloven § 192 første ledd bokstav b jf. fjerde ledd første straffalternativ. I lagmannsretten ble han derimot dømt for forbrytelse mot straffeloven § 200 første ledd. Anken kan da bare nektes fremmet dersom ankeutvalget finner det "klart at anken ikke vil føre frem", jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. En eventuell ankenektelse må begrunnes, jf. § 323 andre ledd andre punktum.
- (13) Anken over lagmannsrettens domsgrunner er, som nevnt, begrunnet med at lagmannsretten ikke skal ha gitt en tilstrekkelig begrunnelse for bevisresultatet. Straffeprosessloven § 40 femte ledd fastsetter at i meddomsrettssakene skal domsgrunnene "angi hovedpunktene i rettens bevisvurdering". Om hvilke krav som følger av denne bestemmelsen uttaler førstvoterende i Rt. 2011 side 1 avsnitt 11:
- "Lagmannsretten var satt med meddomsrett, jf. straffeprosessloven § 332 første ledd. For slike saker bestemmer straffeprosessloven § 40 femte ledd at domsgrunnene skal angi 'hovedpunktene i rettens bevisvurdering'. I dette ligger blant annet at det må fremgå hvorfor et bestemt bevisresultat legges til grunn, jf. Rt. 2009 side 1439 avsnitt 28. I følge forarbeidene til straffeprosessloven tok man ikke sikte på en omfattende eller detaljert begrunnelse. Retten skal først og fremst redegjøre for de springende punkter ved bevisbedømmelsen, og kort angi hva som har vært avgjørende, jf. Ot.prp. nr. 78 (1992-93) side 77-78."**
- (14) Dette er gjentatt i Høyesteretts senere praksis, jf. Rt. 2013 side 1254 avsnitt 77.

- (15) Om konsekvensene av at retten ikke har etterlevd denne begrensede plikten til å begrunne bevisresultatet uttales det i Ot.prp. nr. 78 (1992-93) side 78:

"Etter straffeprosessloven § 360 (utkastet § 343) andre ledd nr 8 er det en ubetinget opphevelsesgrunn at domsgrunnene har mangler som hindrer prøving av anken. Det vil sjelden være naturlig å oppheve en herreds- eller byrettsdom fordi bevisvurderingen ikke er tilstrekkelig begrunnet. Det skal normalt en del til før en snau begrunnelse for bevisvurderingen hindrer prøvelse av anken. En lagmannsrettsdom vil bare kunne oppheves på dette grunnlaget hvis domsgrunnene skaper tvil om det er stilt riktige krav til bevisets styrke, siden bevisbedømmelsen ikke kan overprøves av Høyesterett."

- (16) Denne forutsetningen er gjentatt i Høyesteretts plenumsdom i Rt. 2009 side 750, hvor førstvoterende i avsnitt 76 uttaler at "[p]å samme måte som i meddomsrettssaker vil imidlertid den omstendighet at det ikke er gitt en tilstrekkelig redegjørelse for bevisbedømmelsen, sjelden være opphevelsesgrunn".
- (17) Det siterte utsagnet fra forarbeidene har sammenheng med at opphevelse etter straffeprosessloven § 343 andre ledd nr. 8 forutsetter at domsgrunnene har "mangler som hindrer prøving av anken". Beviskravet utgjør en del av lovanvendelsen under skyldspørsmålet og kan prøves av Høyesterett, mens bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet ikke kan prøves, jf. straffeprosessloven § 306 andre ledd. Den siste begrensningen innebærer at Høyesterett ved sin overprøving av om det er anvendt et uriktig beviskrav ikke kan vurdere de enkelte bevis i saken. Høyesterett må begrense seg til å undersøke om domsgrunnene inneholder formuleringer eller utsagn som kan indikere at beviskravet er uriktig anvendt.
- (18) Ankeutvalget finner det enstemmig klart at dette ikke er tilfellet i denne saken. Etter at lagmannsretten har begrunnet hvorfor den ikke fant det bevist at A kunne dømmes i samsvar med tiltalebeslutningen uttales det:

"Lagmannsrettens flertall, alle utenom meddommer Lima, finner det ikke tvilsomt at tiltalte har foretatt handlinger slik som beskrevet av fornærmede, og at fornærmede ikke har samtykket til dette. Flertallet bygger på at fornærmede har gitt en troverdig forklaring, som styrkes av andre momenter i saken, som forklaringer fra de to andre som var i sengen, fornærmedes reaksjoner i ettertid og tiltaltes lite troverdige forklaring om at det i det hele tatt ikke hadde funnet sted noe seksuelt. Meddommer Lima er i tvil om tiltalte har hatt en eller flere fingre inne i fornærmedes skjede, og finner bare seksuell handling bevist."

- (19) Dette sitatet viser at lagmannsrettens flertall enstemmig fant det "ikke tvilsomt" at A hadde utsatt fornærmede for seksuelle overgrep uten hennes samtykke. Dissensen skyldes utelukkende omfanget av overgrepene. Formuleringen "ikke tvilsomt" sammenholdt med den begrunnelsen lagmannsretten har gitt for bevisresultatet skaper heller ikke tvil med hensyn til at det er anvendt et riktig beviskrav.
- (20) Ankeutvalget finner det videre enstemmig klart at heller ikke anken over straffutmålingen vil føre fram. Med unntak for den ene meddommeren har lagmannsretten lagt til grunn at det har vært "seksuell omgang i form av finger i hennes skjede og støting av penis mot hennes kjønnsorgan. Dette har også pågått over en viss tid. Forholdet ligger nær opp til voldtekt til seksuell omgang både i forhold til objektive og subjektive vilkår". Forbrytelsen er dermed langt grovere enn de tilfellene som er omhandlet i Rt. 2010 side 523 og 2010 side 674, hvor straffen i begge saker ble satt til fengsel i 120 dager. Forbrytelsene i disse sakene var dessuten begått i første halvår 2008, slik at de ikke ble omfattet av de senere straffskjerpningene ved seksuallovbrudd.

- (21) Ankeutvalget er etter dette kommet til at ingen av de påberopte ankegrunnene bør tillates fremmet.
- (22) Når anken over straffekravet nektes fremmet, skal det ikke tas stilling til begjæringen om ny behandling av det sivile kravet, jf. forutsetningsvis straffeprosessloven § 434 sjuende ledd.
- (23) Beslutningen er enstemmig.

S L U T N I N G :

Anken over straffekravet tillates ikke fremmet.

Ingse Stabel
(sign.)

Magnus Matningsdal
(sign.)

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Riktig utskrift: